

אומשניח

שיחות, דרשות ומאמרים למגידי שיעור ולכל דורש ברבים
לאורו ולזכרו של מרן קדוש ישראל ותפארתו שר התורה זיע"א

ערוך מתוך שיעורי לב ארי - ב"ב

ד"ר מוקדשים לעילוי נשמת מו"ר ר' יפת בן יצחק ז"ל הכ"מ.

גליון מס' 257

שבת פרשת חיי שרה תשפ"ז

פנינים משלחן מלכים

"ועשה חסד עם אדני אברהם" (פד, יב)

עניין של חינוך

**"ויהיו חיי שרה מאה
שנה ועשרים שנה ושבע
שנים" (כג, א)**

חז"ל מספרים שפאשר דרש
רבי עקיבא, ראה שתלמידיו
מנמנים, ורצה לעוררם.
אמר להם: "במה זכתה
אסתר למלך על מאה עשרים
ושבע מדינות? בזכות שרה
אמנו שחתה מאה עשרים
ושבע שנים." בדברים אלו
בקש רבי עקיבא לעורר את
תלמידיו בדברי מוסר. ואיך
רמז זאת? אם פנגד 127 שנות
חיים של שרה מלכה אסתר
על 127 מדינות – הרי שפנגד
כל שנה מחייה של שרה
זכתה אסתר למלך על מדינה.
פנגד כל חדש של חיים –
זכתה למלך על עיר, וכפנגד כל
יום – זכתה למלך על כפר.
וכך רצה רבי עקיבא לעורר
את תלמידיו: "נצלו כל רגע
ללמד תורה ולמעשים
טובים! אל תתנמנו, כי בכל
רגע אפשר לרפש קננים
גדולים!" (חדושי הרי"ם)

הפרשה שלנו מלאה בחסד – תחלתה בגמילות חסדים וקבורת מתים,
ועד נשואי יצחק אבינו. מספר רבי שלום שפדרון: לפני כעשרים שנה
חלה אחד מילדי הקטנים. כיון שחששתי שהילדים האחרים ידבקו
חליה, החלטתי לשכנם בבית אמי ליום-יומים. קמתי בבקר, התפללתי
ואחר כך נצאתי מביתי עם הילדים. צעדתי ברחוב היוצא משכונת שערי
חסד לכוון שכונת בית ישראל הרחוקה, שם התגוררה אמי. בדרך פגשתי
ברבי איזיק שר זצ"ל. עמדתי דרך ארץ והרפנתי ראש לשלום. והוא השיב
לי בפה מלא: 'גוט מארגן' ר' שלום – בקר טוב ר' שלום. החזרתי לו
שלום. להיכן הולכים? – שאל ר' איזיק. ספרתי לו על הילד החולה ושאני
בדרך עם הילדים לבית אמי. שתיקה קצרה עמדה בינינו. רבי איזיק הפר
את השתיקה בשאלה: נו, אז מה? לא הבנתי את פונתו. למעשה, הוא
בקש לשאל אותי על תכן הפעלה שלי – מה הדחף הפנימי שלי לקחת את
הילדים לבית אמי. עמדתי נבון ואמרתי: אני חושש שהם לא ידבקו, לכן
אני לוקח אותם. 'ולמה, ובגלל מה?' – הוסיף ושאל. התרעמתי מעט
וחזרתי על תשובתי הראשונה: הילד חולה ובעקבות זה אני לוקח את
הילדים לבית הסבתא. שתיקה מתונה נותרה בינינו, ואז נעץ בי ר' איזיק
את מבטו ואמר: זאת אומרת שהבהמה הגדולה לוקחת ומובילה את
הבהמה הקטנה... נדהמתי מדבריו ולא הגבתי מאומה. הוא הבין ללבי
ומהר להסביר: גאר וואס!! רק מה!! אתה הולך לעשות גמילות חסדים
עם ילד יהודי, שבמקרה הוא גם הילד שלך... הדברים נצאו מפיו. נפרדנו
לשלום, וכשפסעתי כמה צעדים רוחי החלה לסער בקרבי. אה, אה, אלו
מלים יקרות שמעתי! – התרגשתי. האם הבנתי איזו מתנה העניק לי
במשפט קצר זה? – הולכים לעשות חסד... באותו בקר, כששבתי לשערי
חסד, ראיתי ממרחק את רעיתי הולכת מולי כשהיא נושאת שני דליי
מים מן הבאר (אז עוד שאבנו מהבאר). הווררתי לעברה ומלמלתי
בלחש: הנני מוכן ומזמן לעשות חסד עם אשה יהודיה, שבמקרה זו
אשתי... ונטלתי מידיה את הדליים. למעשה, חצי שנה לאחר מכן
הלכתי יד ביד עם דבריו של ר' איזיק, עד כדי כך שאמרתי עשרות פעמים
בפה מלא: הנני מוכן ומזמן לעשות חסד – כך בהתנהגותי עם הרעיה, עם
הילדים ובכל מעשה. בכל ארחותי פעלתי לאור דבריו. חכם וכול להפך
עפר לזהב! אלו הם חכמי התורה והמוסר. שהרי האמת היא שכל פעלה
בבית יכולה להתפרש כך: יש אנשים או נשים החושבים שאינם עושים
כלום – רק מגדלים את הילדים... אך מדוע הם טועים ומצטערים, והלא
כל פסיעה בבית עם פונה טובה היא מכרה זהב! לגדל ילדים שיהיה להם
כוח ובריאות, להאכילם, להשקותם, לסעדם לתורה וליראה – הרי זה
חסד ותורה גם יחד. (להגיד)

בברכת שבת שלום מערכת לב ארי

לע"נ הבחור אריה ז"ל בן דוד וזהבה הי"ו

מערכת שיעורי לב ארי – שיעורים שבועיים לאור הפרשה מפי הרב אריה יוסף שליט"א

מעשה שהיה...

הילולא דצדיקייא

הילולת מרן
הרב הצדיק
רבי מרדכי
לייב צוקרמן
זצ"ל זיע"א
(כ' חשוון תשס"ד)

הרב הגאון מרדכי לייב צוקרמן זצ"ל- נולד בערב שבת קודש ה' אדר ה'תרע"ב בעיירה לבדובה לאביו: ר' נחמיה שהיה ירא שמים שנודע במצוות הכנסת אורחים וכן פעל רבות לחיזוק הדת בעיירה ולאִימו: מרת שולא ע"ה. בצעירותו למד בישיבה קטנה לידא במשך שלוש שנים וחצי. לאחר מכן עבר לישיבה גדולה- סלונים שבליטא. לאחר כשנה וחצי שסבל מצריות בגרון, נסע לסדרת טיפולים בולנא ונכנס ללמוד בישיבת רמילס. משם עבר ללמוד בישיבת ראדין במשך שמונה וחצי שנים (מתוכם שנתיים וחצי בחיי מרן ה'חפץ חיים'). סיפר הגאון ר' חיים יצחק פופקא (מזקני הרבנים בארה"ב), שזכה לשמש את ה'חפץ חיים' במשך מספר שנים, ושמע מפי ה'חפץ חיים' שאמר על רבינו: 'הוא עולה תמימה'. בשנת ה'ת"ש בזמן מלחמת העולם השנייה נאלץ לעזוב את הישיבה והלך ללמוד בבית- התלמוד בקלם. בהמשך ברח לגטו קובנא בגלל שהרוסים חיפשו אחריו. שם הירבה לעסוק בקבורת הנרצחים הי"ד. בחסדי ה' ובניסים גלויים, שרד את השואה יחד עם הגאון ר' מרדכי פורגמנסקי ושניהם פעלו להחיות רוח שפלים ולב נדכאים. בשנת ה'תשנ"ט עמד בראש קהילת פרושים. בשנתו האחרונה ביקש לייסד כולל להוראה. מהם יצאו גדולי מאורי הוראה עבור קהילת פרושים. כאב בצרתם של ישראל ובמשך שנה שלימה סבל ייסורים קשים אשר קיבלם באהבה. ברח מהמחלוקת. נפטר בשבת קודש פרשת וירא בעת רעוא דרעווין כ' חשוון ה'תשס"ד. רבנו חי ופעל כ- 92 שנים. ציונו בהר המנוחות בירושלים. ת.נ.צ.ב.ה. וזכותו תגן עלינו אמן!.

בלי טרחה \ ספור על מרן הצדיק רבי מרדכי לייב צוקרמן זצ"ל זיע"א. (מלוקט בשינוי לשון קלים מתוך 'פניני הצדיקים')

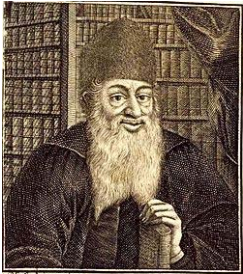
להלן ספורים על רבנו, המעבדים מתוך הספר 'יחיד ודורו': עם נשואיו קבל רבנו 'קסט', בסך חמשת אלפים דולר שהפקדו בעבורו בפנק בארצות הברית. כסף זה היה מיעד לצורך פרנסתם. לאחר המלחמה, כשנודע לו כי אשתו נספתה, הי"ד, בקש להשיב את הכסף לחמיו או ליורשיו. ידידיו טענו בפניו, שהיות והוא היחידי שנותר בחיים, הרי שכל הכסף שייך לו. אולם רבנו, נקי כפים ובר לבב, לא היה בטוח, שהסכום מגיע לו. והדברים היו תלויים בכמה פרטים בהלכות ירשה, ומתנים בברור המציאות מי נהרג קדם למי, מה שפמובן לא נתן היה לעשות. על פן לא השתמש בכסף, למרות שפמובן היה נצרך לו לצרכיו הבסיסיים ביותר. מה עוד, שנותר בעל חוב בסך כתשע מאות דולרים מפעילותו הצבורית. הסכום הגדול היה הזה שמור, עד שמצא פן משפחה קרוב רחוק למשפחת חמיו, ושגר לו את הסכום העצום במלואו בלב חפץ ובמתנה גמורה. לימים כששמע הרב מבריסק זצ"ל מעשה זה, השמיע את התפעלותו באזני רבי מרדכי ואמר לו: "היתכן ובזמננו יש איש וכלל אין לו תאות הממון?".

בכל שנותיו לא רצה רבנו להטריח אחרים בעבורו. אפלו מבני ביתו לא בקש מאומה, וכל צרכי הבית התנהלו על ידו בלבד. גם עניינים שטרחתם מרבה והיה קשה לו לעשותם בעצמו, נזהר מלבקש מאחרים. גם כשטס לחוץ לארץ לטפול רפואי, לא הסכים שבניו יתבטלו מתלמודם ושעוריהם ויסעו עמו. גם כאשר הציעו את עצמם וכן כשאחד מנכדיו הציע את עצמו לישן עמו בביתו - סרב. רק בשנתו האחרונה הסכים שבתו וחתנו יבואו להתגורר בביתו ולסייע לו, ואמר אז לאחד מתלמידיו: "בעבורי, זאת תזכרת להתכונן לעולם הנצח".

פעם אחת אחד מתושבי גבעת שאול נגש אליו ובקש לעזר לו לשאת את הסלים עד לביתו. רבנו סרב לקבל את עזרתו, וטענתו בפיו: "אתה ממש מקלקל אותי! היום יש בידיך לסייע לי, ואפשר שפך יהיה גם מחר ומחרתים, אבל יתכן ויגיע יום שבו שוב לא תוכל לבוא ולעזר לי, ואני, מתוך שכבר התרגלתי להעזר באחרים לא אוכל להסתדר בעצמי ואצטרך לבקש מאדם אחר שיסייע בידי, וזהו ממש קלקול בעבורי".

במכתב לאחד מבני משפחתו שבקש ממנו לפעל בעבורו בדין תורה ממוני בו היה מערב, בקש רבנו שלא יערב אותו, ובתוך הדברים כתב לו: "מעולם לא הייתי מן הנתבעים ולא מן התובעים!".

"השדה נתתי לך והמערה אשר בו לך נתתיה" (כג, יא)

הרב ה"ח ברוך יונתן, זצ"ל, ראש ישיבת חכמי אמונת העולם, ירושלים.
Rabbi Chaim Choni, Zt"l, Head of the Chochmei Amunat Olam Yeshiva, Jerusalem.

המפרשים תמהים על השנוי הפתאומי שחל בדברי עפרון, שמתחילה אמר לאברהם: "השדה נתתי לך והמערה אשר בו לך נתתיה" – כרוצה לרמוז כאלו לא עלה על דעתו כלל לבקש כסף עבור המערה, ואדרבה, בנדיבות לב מציע הוא את כל השדה בנוסף למערה, ומיד אח"כ חוזר עפרון ואומר "אך ארבע מאת

שקל כסף ביני ובינך מה היא" כרומו שמצפה שישלם לו מחיר גבוה זה. ואכן אח"כ כתוב "וישקל אברהם לעפרון וגו'", ועפרון מקבל ברצון את הכסף, ולא זו בלבד אלא שקבל כסף עובר לסוחר, שהוא (ע"פ הגמ' בב"מ) בערך גדול בהרבה מכסף רגיל. לבאור הענין, **מביא הסבא מקלס זצ"ל את הספור הידוע אודות הופות שהיה לרבי יונתן איבשיץ עם חכמי אמונת העולם.** הם סברו שאפשר ללמד בעלי חיים נימוס ודרך ארץ ולהפך את טבעם שינהגו כבני אדם, ורבי יונתן טען לעמתם שדבר זה אינו אפשרי, וכי אי אפשר להפך את טבע בעלי החיים. רצו אותם חכמים להוכיח את צדקתם, וקבלו על עצמם ללמד חתול נימוס ודרך ארץ תוך פרק זמן מסוים. כאשר הגיע היום המועד להציג את הצלחתם באלוף החתול, התקבץ קהל רב לראות במו עיניו את ה"חתול המלמד", ואכן בפעם היעודה נכנס החתול והחל לשמש בתפקיד של מלצר – סדר כמה שלחנות והציע עליהם מפות, אח"כ הלך להביא מגש עם יין וכוסות. כאשר חזר עם היין והכוסות השתוממו כל הנאספים מהמחזה הנדיר, וכמעט אמרו שאכן צדקו אותם חכמים. באותו רגע הוציא רבי יונתן קפסה קטנה מכיסו, פתחה, ועכבר קטן זנק מתוכה. כיון שראה החתול את העכבר, השליך מידיו את המגש, היין נשפך והכוסות נשברו, ורץ אחר העכבר להשיגו. מיד הודו כלם לרבי יונתן איבשיץ ונוכחו לדעת שגם אם אמנם אפשר ללמד בעלי חיים דברים מסוימים, אולם את טבעם לא ניתן לשנות. כך גם עפרון. כל זמן שלא ראה כסף לנגד עיניו, התנהג כאיש נבון ונדיב (לא פחות מבע"ח מאלף), אבל לאחר דבריו הראשונים (פסוק יא) שבהם הציע לאברהם את השדה ואת המערה חנם אין כסף, חוזר אברהם (פסוק יג) ואומר לו "נתתי כסף השדה קח ממני" – כלומר אברהם מחזיק את הכסף בידו ואומר לו "קח הממון". כיון ששומע עפרון את הצלצול של הכסף ורואה את המטבעות הנוצצות בידי אברהם, מיד הוא נהפך לאיש אחר. הוא משליך מעליו את כל גנוגי ההתנהגות היפה שנקט בהם, ורודף אחר הכסף כמו שהחתול רודף אחרי עכבר.

(דרכי מוסר)

ד"ר מוקדשים לעילוי נשמת מו"ר יפת בן יצחק ז"ל הכ"מ.